

6. Sebevraždy podle způsobu provedení

Současná Mezinárodní klasifikace nemocí (a příčin smrti), to je její 10. revize, která je v ČR používána od roku 1994, uvádí v podkapitole nazvané „Úmyslné sebeпоškození“ 25 způsobů provedení sebevraždy (označeny jsou kódy X60-X84 - viz příloha). Pro další text byly některé kódy sloučeny do skupin a ty jsou zde komentovány.

V souvislosti s celkovým úbytkem počtu sebevražd došlo k poklesu téměř ve všech významněji zastoupených způsobech provedení. Výjimkou jsou pouze sebevraždy ostrým předmětem, kterých bylo za roky 2006-2010 zhruba stejně (o 1 více) jako v pětiletí předchozím. Pořadí je dle četnosti hlavních způsobů provedení sebevražd dlouhodobě stabilní. Jednoznačně nejrozšířenějším způsobem je trvale oběšení (uškrcení, zadušení). Za hodnocených pět let připadalo na tento způsob téměř dvě třetiny případů. Proti předchozímu období došlo k nárůstu podílu. Ani u dalších nejfrekventovanějších způsobů (zastřelením, otravou, skokem s výše, ostrým předmětem) nedošlo ke změně pořadí, hodnoty podílů však, kromě sebevražd ostrým předmětem, poklesly.

I když v některých letech nebyly sebevraždy zastřelením druhé nejčetnější (v roce 2009 třetí, v roce 2008 čtvrté), přesto v úhrnu za delší časový úsek to druhý nejčastější způsob je a tato situace trvá již cca 10 let (před tím bývaly na druhém pořadí otravy). Nynější zvýšené podíly sebevražd zastřelením však nejsou historicky největší; v celém předválečném období a v poválečné části 40.let byly hodnoty větší – ve třech letech první republiky byly dokonce nad 20 %.

U třetí nejpočetněji zastoupené skupiny příčin sebevražd – otrav, připadalo za roky 2006-2010 na sebevraždy léky a léčivy téměř 70 % z celkového počtu případů a 22 % na otravy parami a plyny. Oproti předešlému pětiletí došlo k přesunu zastoupení z otrav parami a plyny na otravy léky.

Poslední ze způsobů event. skupin způsobů provedení sebevraždy, kterých je za rok zpravidla více jak 100 případů, je skok s výše. Proti předešlému pětiletému období se počet i podíl snížil, což znamená změnu trendu ve srovnání s dlouhým předchozím obdobím.

Zhruba stejný zůstal oproti předchozím pěti rokům počet i podíl sebevražd ostrým předmětem, ubylo sebevražd skokem nebo lehnutím si před pohybující se předmět (zřejmě nejčastěji před vlak – klasifikace ale neumožňuje třdit podle druhu pohybujícího se předmětu).

Počet sebevražd podle způsobu provedení

Rok, období	Otrávením	Oběšením	Utopením	Zastřelením	Ostrým předmětem	Skokem s výše	Skokem nebo lehnutím si před pohyb. se předmět	Ostatní	Celkem
2001-2005	810	4 844	140	860	269	677	203	220	8 023
2006	126	869	20	164	57	105	38	21	1 400
2007	136	839	22	147	52	123	29	27	1 375
2008	141	862	17	130	46	131	27	25	1 379
2009	140	981	23	122	50	98	35	15	1 464
2010	141	967	18	146	65	113	32	20	1 502
2006-2010	684	4 518	100	709	270	570	161	108	7 120

Mezi muži a ženami jsou ve způsobu provedení sebevraždy výrazné rozdíly. U obou pohlaví je sice na prvním místě oběšení, ale zatímco u mužů tvoří přes dvě třetiny všech sebevražd, u žen znatelně méně než polovinu. Rozdílný byl i vývoj proti předchozímu srovnávanému období, u mužů nárůst, u žen pokles. Na dalších pořadích zůstává podle četnosti u mužů zastřelení, otrava a skok s výše, u žen je to otrava, skok s výše (oba způsoby s výrazně větším podílem než u mužů) a pak již s podstatně menším podílem než u předešlých způsobů, sebevražda ostrým předmětem (v letech 2001-2005 to bylo utopení).

Struktura sebevražd podle způsobu provedení

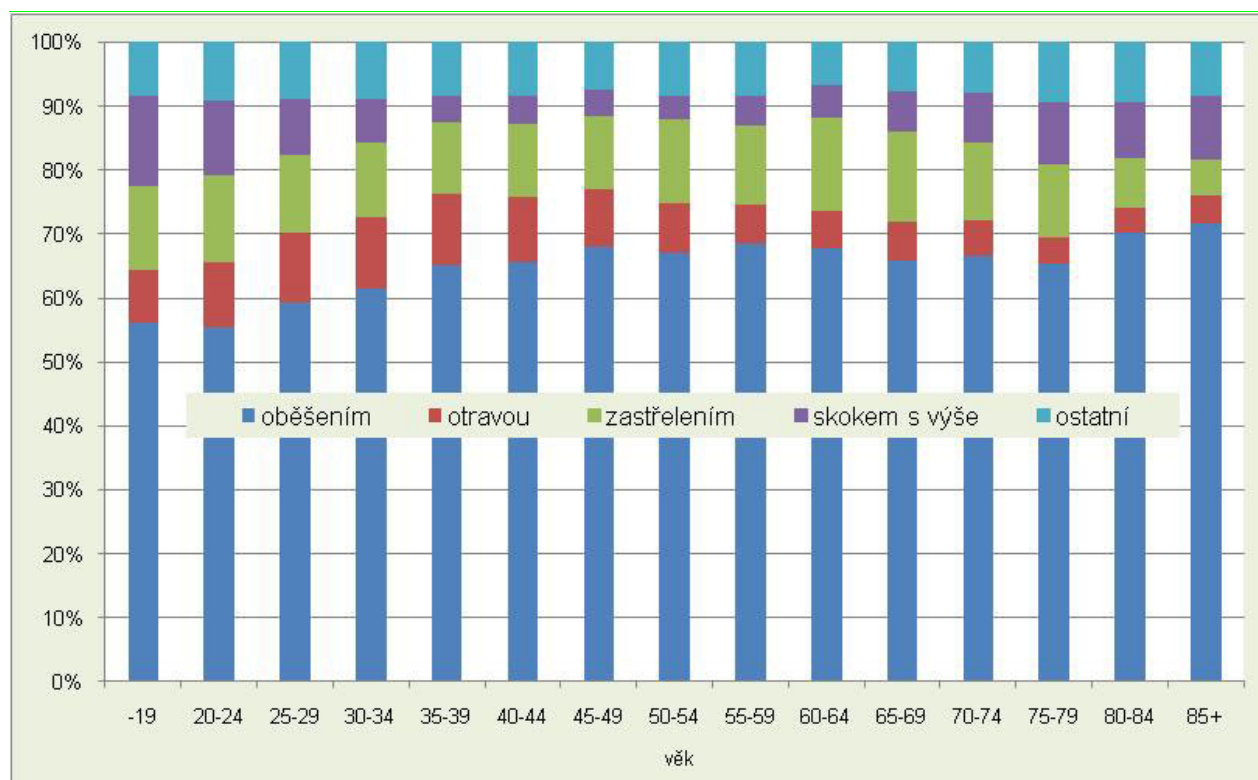
%

Období	Otrávením	Oběšením	Utopením	Zastřelením	Ostrým předmětem	Skokem s výše	Skokem nebo lehnutím si před pohyb. se předmět	Ostatní
Celkem								
1996-2000	11,5	60,5	2,0	10,2	3,3	8,1	1,8	2,7
2001-2005	10,1	60,4	1,7	10,7	3,4	8,4	2,5	2,7
2006-2010	9,6	63,5	1,4	10,0	3,8	8,0	2,3	1,5
Muži								
1996-2000	9,1	64,7	1,1	12,4	3,1	6,0	1,6	2,0
2001-2005	7,5	64,1	0,9	12,7	3,2	6,6	2,4	2,6
2006-2010	6,7	67,4	0,9	11,5	3,5	6,3	2,1	1,5
Ženy								
1996-2000	20,2	45,6	5,5	2,4	3,9	16,0	2,5	4,0
2001-2005	20,5	45,3	5,0	2,8	4,1	16,0	3,0	3,3
2006-2010	23,4	44,8	3,7	2,8	5,1	16,0	2,8	1,4

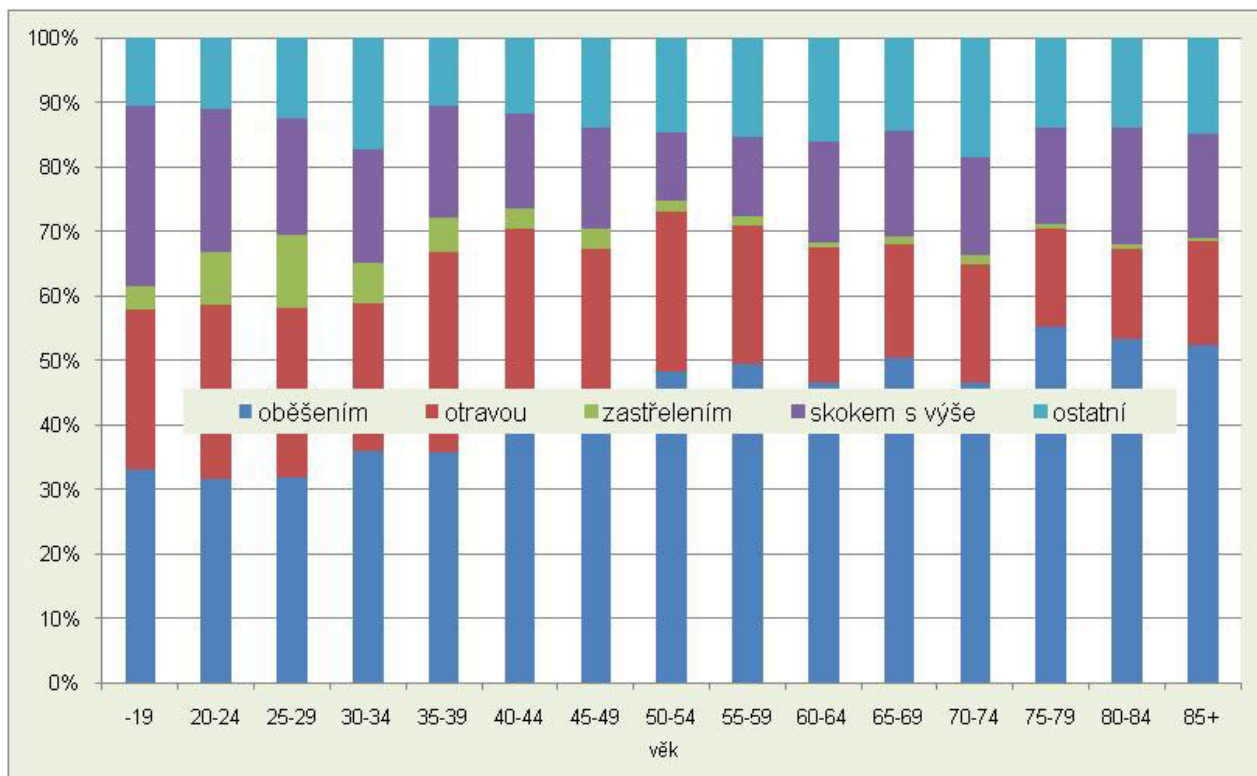
K posouzení vztahu mezi věkem a použitým způsobem provedení sebevraždy je třeba sloučit údaje za delší období, protože údaje jednotlivých let, ale i pětileté součty, podléhají velkým nahodilým výkyvům. Pro obě pohlaví platí, že podíl nejrozšířenějšího způsobu, to je oběšení, se zvyšujícím se věkem narůstá. Zároveň tedy platí, že v mladším věku je použití jiných způsobů sebevraždy, než oběšením častější event. je v některých věkových skupinách i odlišné pořadí způsobů než je v úhrnu za muže či ženy.

Výše uvedené je patrné, pokud sloučíme údaje např. za deset let, to je od roku 2001, ještě zřetelnější jsou popsané závislosti na souhrnných údajích za dobu platnosti současné MKN (to je od roku 1994).

Struktura sebevražd mužů za roky 1994-2010 podle věku a způsobu provedení

Struktura sebevražd žen za roky 1994-2010 podle věku a způsobu provedení

V hodnoceném pětiletém úseku měl podíl otrav vrchol mezi 40-49 rokem věku, podíl zastřelení převyšoval 10 % ve věku mezi 50-79 lety. Skok s výše byl čtenější hlavně v mladším věku. Z dalších způsobů, které jsou zastoupeny větší měrou, již jen utopení mělo s rostoucím věkem narůstající podíl, nejvyšší byl podíl po 60 letech věku.